

1889

HETI LAP.

A zentai járás és környékének közlönye.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

EGYES SZÁM ÁRA 5 KR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: SCHVARCZ SÁNDOR könyvkereskedése, hová úgy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések is küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Előfizetési díj: Egész évre . . . 2 ft. Fél évre . . . 1 ft.
Hirdetési díjak: Egész oldal 16 ft. Fél " . . . 8 ft. 50. Negyed " . . . 4 ft. 50. Bélyegdíj 30 kr. Többesrét hirdetésnél megfelelő engedmény. Nyilttér petit sora 10 kr.

Őszinte szó népoktatásunk érdekében.

Zenta, 1888. szept. 22.

„Haladás!” ez a mai kornak jelszava, ezen tágkörű eszmének hódol ma minden életrevaló nemzet, legyen az francia, vagy bulgár.

Magyarországban legkivált a 60-as évektől kezdve tapasztalható a minden téren való lázas haladás. Az a honfi, ki a 49-iki harcok után külföldre távozott s csak ma jönne vissza közibénk, alig-alig ismerne édes hazájára az óriási haladás után.

Ne menjünk mi példa végett sehova, maradjunk Zentán. Jól tudjuk mi volt e derék város 20—30 évvel ezelőtt, és mi csoda jelenleg?!

Sem időm, s még kevésbé céltom, hogy én Zenta 2—3 évtizedes s több rendbeli fejlődését, haladását ezuttal csak vázolni is megkísértem. A negyedszázados haladásnak csupán egy ágára ohajtok most kiterjeszkedni, arra t. i. mely engem, mint tanítót, leginkább érdekeli: a népoktatás fejlődésére s mai állapotára.

1862-ben Zentán a városban a gör. keletieknek I, a róm. katolikusoknak 2

fi- s 1 leányosztálya állott fenn, míg a szállásokon 4—5 zugiskola tengődött.

E jelzett idő után alig 2—3 évre rá, s még inkább az 1868. évi népoktatási törvény életbelépte óta Zenta városa rohamosan és szíves áldozatkészséggel szaporította népiskoláit, úgy annyira, hogy 1876-ban — a gym. és a két polg. oszt. leány iskolán kívül — 25 népiskolai osztályban nyertek a város polgárainak 6—15 éves gyermekei rendszeres nevelés-oktatást: míg a gyengébbek két ovodában gondoztattak.

Ámde a túltömött iskolát ezen időben még mindég új osztályok felállítását sürgették. Fel is állítottak 2 év alatt hamarosan 3 új osztályt s pedig a beltéri fiu és leány iskoláknál az I. osztályt különválasztották a II-től, úgy a tóparti vegyes iskolából alakítottak két osztályt.

Ez pedig történt az 1878. iskolai évben, mikor is tehát Zenta város területén — a szerb hitfelekezeti 3 el. osztályt beleértve — összesen 29 el. népiskolai osztálylón felállítva.

Sajnos, hogy e szép népoktatási fejlődési, a haladásnak ezen egyik leglényesebb ágát az 1878/9 isk. évtől tovább nem folytathatom. Nem lehet pedig tovább foly-

tatnom ezt azért, mert ezen idő óta napjainkig vagyis teljes 9 év alatt a 21 ezeryi lakossággal bíró Zenta városában, a hol az összeírás alapján minden évben 150—200 tanköteles-gyermek szaporodás mutatkozik, mely szám 9 év után minimum 1500 főnyi többletet tüntet föl — új elemi népiskolai osztály nem állítottatott fel, nem annak daczára sem, hogy az egyes, külvárosi osztályokba évek óta 150—170 tanuló iratkozik be s így azok tulon-tul zsufolyva voltak és vannak.

Az el. népiskolai osztályok ezen túltömöttségét, s az ebből eredő nagy hátrányokat a közs. népoktatási intézetek buzgó igazgatója, t. Czehe Győző ur orvosolni ohajtván, becses nézetei javaslat alakjában a közel multban a tek. községi iskolaszek elé terjesztette.

Őszintén kimondom hogy a bajnak olyaténképen való orvoslása azaz: az igen tisztelt igazgató urnak jelzett javaslata szerény véleményemet nem elégitette ki.

Hogy miért?! — megmondom jövőre.

H. J.

TÁROZA.

Villamos uton.

— Humoreszk. — III.

„No,” mondá végre, ilyen régi ismererősnek karját szabad elfogadni!”

Ámbár Rezső ezen „régii ismeretességről, egyebet nem tudott, mint, hogy legfeljebb három vagy négy napos lehet, mégis rögtön reállott s Zsuzsánna karját beljebb fűzte a sajátába. E mellett kezét is a magáéban fogva tartá. Midőn néhány lépést mentek egymással, Rezső egyszerre lehajolt s kezeckéjét ajkához szorítá, Zsuzsánna esodálkozva tekintett reá.

„Tudod-e,” kérdé Rezső, „miért látsz most engem folytonosan a pályaudvarban?”

„Miért?” kérdé a leány halkán.

„Mert te vagy a legszebb leány, kit eddig láttam,” mondá Rezső s megcsókolt a kesztyűs kis kacsót, „Azon pillanat óta, melyben sürgönyömet tanulmányoztad, szeretlek.” — Ezt oly trefás hangon mondá Rezső, hogy egyaránt lehetett trefának vagy komoly beszédnek venni.

Zsuzsánna zavartan sűté le tekintetét a földre s hatalmas véráram toltult fel szívéből. Szerény létezése óta még sohasem hallott ily szava-

kat egy férfiu ajkáról s most hallá őket egy mind külső megjelenése, mind pedig életkörülményei által oly kívánatos helyzetet elfoglaló ifjutól. E szavak hallatára kéjtéljes láng hatotta őt át.

„De én roppantul féltékeny vagyok, mert egyedül akarlak és foglak bírni.”

Rezső lehajolt hozzá s esodálkozó tekintete egy arcezzal találkozott, mely oly üde, tiszta s szende volt, minőt még sohasem látott, s a zavart bensőségteljes tekintet, melyet, szégyenkezve vett Rezsőre, ezt erősen megingatá azon hiedelmében, hogy egy lapdaházi ismeretességgel volna dolga.

„Oh van okom féltékenykedni, bájos angyalom, tudod-e kire?”

Zsuzsánna kérdőleg tekintett reá ragyogó szemével.

„Az orvosra,” folytató Rezső.

Zsuzsánna jéiziten s bájosan felkaczagott.

„Woldemárt gondolod, mondá, no igen! a jó fiu engemet tulságosan szeret!”

E vallomás s a mosoly, mely kísérte, Rezsőt ámulatba hozták, „Vagy félreértés forog itt fenn, vagy pedig e leány nagyon is érti mesterségét!” mondá magában, „Hogyha valóban Kirchheim orvost gondolja, akkor az utóbbi eset áll!”

Most a pályaudvar előcsarnokába léptek, hol kívülök senki sem volt.

Rezső megállott s őt vissza tartotta.

„El tudnád-e magadat határozni arra, hogy engem jobban szeress, mint az orvost! Mond!”

Zsuzsánna hallgatott s szíve hallhatólag dobogott. Némán engedé meg, midőn Rezső megcsókoltá piczi száját. Rögtön ezután azonban kibontakozott karjaiból s el akart szökni, mert szíve e kimondhatatlanul gyönyörteljes áramlat következtében májd maghasadt.

De Rezső visszatartá; e pillanatban egy közel ajtó nyikorgása s két férfiu léptei hallatszóttak.

E zavarás által Zsuzsánna rögtön visszanyeré önuralmát.

„Most el kell mennem,” mondá halkán s gyorsan „Ott jönnek társnőim is!”

Rezső elereszté kezét s oldala mellett mérsékelt léptekkel haladt a folyosón végig, míg a leány lángoló arcát szégyenkezve elfordítá tőle. Rezső őt különféle érzelmekkel szemlélte. Némely pillanatban egészen el volt ragadtatva a bájos lény virágzó szépsége által; általában azonban hideg, bizalmatlan megfontolás vett erőt rajta, mely ezeket sugá neki: „Lám mily finomul játsza az ártatlanság szerepét! Ez aggályok daczára azonban mégis győzött nála az öntudat, hogy „pompás kaland”-ja lesz.

Érdekes iskolai konfliktus.

E czimen veszszük a „Bácska” f. szept. 18. számából a következőket:

„Szabadkán érdekes iskolai kérdések vannak napirenden. Csak imént közölhetők, hogy kérvény nyújtatott be a városhoz az elemi iskolák felekezeti vétele iránt; most meg az iskolaszék tesz óvást az ottani közigazgatási bizottság által hozzá áttett miniszteri rendelethez:

„Tudomásomra jutott, hogy némely községi iskolaszékek az üresedésbe jövő tanítói és tanítónői állomásokra a pályázók közül gyakran nem azokat választják meg, kik vallás-erkölesi, hazafiúi és tanképesítési tekintetből a kimagaslóbbak; hanem ellenkezőleg a jó tanítókat mellőzik.

Mínthogy pedig az 1876. évi XXVIII. t. cz. 13. §-ának 1-ső pontja szerint a községi iskolai tanítói választás a közigazgatási bizottság jóváhagyása elé terjesztendő, felhívom a közigazgatási bizottságot, hogy minden községi (elemi-, felső nép- és polgári) iskolai tanítói és tanítónői választások esetében valamennyi pályázó okmányolt folyamodványát kívánja be s valahol az előadott visszasság fordulna elő, a választás jóváhagyását tagadja meg, az iskolaszéket a pályázók közül új választásra utasítsa. Budapest, 1888. június 13-án. Trefort s. k.”

Az iskolaszék replikája így hangzik:

Szabadka szab. kir. város közigazgatási bizottságának átirata és az ahhoz másolatban csatolt miniszteri körrendelet felolvastatván, az iskolaszék mindenek előtt is egész tisztelettel kiemelné óhajtja, hogy a fölttes hatóságoknak — de különösen a fent czimzett magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak főfelügyelői jogát egész készséggel elismeri.

Azonban támaszkodva a törvény, de különösen az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 139. §-ában világosan körülírt jogaira, amelynek betűi így szólnak:

„Tanítókat a tantestületi tanács — illetve most már a közig. bizottság — küldöttének elnöksége és vezetése alatt a községi iskolaszék szervezés által választ. A fent hivatott miniszter ezen rendeletnek „utasítását” mindamelllett, hogy az a fent czimzett közig. bizottság által lett átírt — eljárása zsinórmértékeül el nem fogadhatja.

Mert, mint önálló és egészen független hatóság a midőn eme jogait gyakorolja; esakis a törvény világos betűire óhajt támaszkodni.

Eme joga, a fent idézett törvény szerint kétségtelen. Nincs is megszorítva semmi mással, mint ugyanannak a törvényeziknek következő betűivel:

„Doktor Kirchbergnek nem kell tudnia, hogy találkoztunk,” mondá halkán Rezső.

„Miért nem?” kérdé Zsuzsanna elfogulatlan mosollyal.

E pillanatban társnői egyike haladt el mellettük s Zsuzsanna őt köszönté, Rudolf hasonlókép cselekvék.

„Nem akarom,” mondá; „hallgatásod jutalmául ékszer veszek neked.”

Most a hivatalszoba ajtaja előtt álltak.

„Ott jön az igazgató ur! Most be kell mennem!” mondá Zsuzsanna egyszerre suttogva.

„Gyakran találkozol az orvossal?” kérdé Rezső, míg Zsuzsanna a kilincsre tevő egyik kezét s a másikat neki nyújtá bucsuköszöntésül.

Az igazgató éppen kettőjük felé közeledett.

„Persze, hogy gyakran, hiszen együtt lakunk,” e szavakkal Zsuzsanna gyorsan bement az irodába.

Ezen utolsó szavak, melyeket Zsuzsanna jóízűen nevetve ejtett, Rezsőre különös hatást gyakoroltak.

Mereven állott, mint Lot felesége a sodomi menekülésnél és az irodaigazgató udvairas köszöntésére sem felelt.

Csak miután ez az ajtót maga után betette, hallatott Rezső egy rövid kacaját, azután felveté fejét s a legnagyobb csóvátat kifejezésével felemel s összekulcsolá kezét.

Tanítói hivatalra ezentul csak oly egyének képesítették, akik valamely nyilvános képzésben az egész tanfolyamot bevégezték s a kötelezett vizsgát letévén, tanítói oklevelet nyertek. (133. §)

Az erkölesi kellekeken kívül — amelyek minden, így tehát a tanítói állás betöltésénél is az alkalmazottra nézve még inkább kötelezők — a tanulmányi és szakértelmi képzettségnek még fokozatosabb mérve és tekintetbe vétele, törvényileg megállapítva rines.

A miért is:

Tekintetbe véve ama körülményt, hogy a fent tisztelt ezen miniszteri körirat, illetve utasítás tartalma a tételes törvényvel nyíltan ellenkezik.

Tekintetbe véve azt, hogy az 1868. évi t. cz. 133. §-a a tanítói képesítvény feltételeit megállapítja és ezeken kívül kötelező más feltételeket megszabni nem lehet senki jogosítva.

Tekintetbe véve, hogy a képesítési oklevelek ekként értéküket veszítenék el; amennyiben azok, bár a legfelsőbb hatóságok által hasonló megszorításoknak lennének a választásoknál kitéve.

Tekintetbe véve végül azt, hogy az iskolaszék törvénybe iktatott választási joga a törvény betűivel szemközt semmi korlátozást nem szenvedhet.

Nem szenvedhet azért, mert fenállását a törvény hozta létre és az alkotmány szentsége bizosítja.

Nem szenvedhet hasonló korlátozást azért sem, mert amennyiben a miniszteri ezen rendelet érvényesítést nyerhetne, ez esetben az iskolaszéknek ezen törvénybe iktatott választási joga teljesen illusoriussá válnék.

Mindezeknél fogva az iskolaszék egyhangulag ama határozatot hozta, hogy a közigazgatási bizottságnak eme átiratát, illetve a magas miniszterium ezen rendeletében foglalt utasítást el nem fogadja és erről a közig. bizottságot tudomásvétel végett, Szabadka szab. kir. város törvényhatóságát pedig másolatban avégből értesíti, hogy az iskolaszéknek ezen határozatát törvényhatóságilag is gyámoltsa. Antunovits Mátyás, iskolaszéki elnök.

A szabadkai iskolaszéknek jelen replikája reánk nézve annyival is nagyobb fontossággal bír mivel egyrészt iskolaszékünk kandidáló bizottsága már a legutóbb megejtett tanítóválasztás alkalmával is a fenti rendeletet (amelyet mi sem tartunk elfogadhatónak Szerk.) vette a kandidálásnál zsinórmértékül, s ilyformán a választások alól kiestek olyanok is, kik talán némi pártolásban részesültek volna; másrészt pedig — mint a replikában ki van fejtve — azért, mivel az iskola-

szék törvénybe iktatott szabad választási joga a törvény betűivel szemközt semmi korlátozást nem szenvedhet.

Felhívás.

Hivatalos kötelességemből kifolyólag hívom fel Zenta város tanoncztartó tiszt. kereskedő főnökei és iparos mestereit, mikép inasaitak f. é. október hó 1-ig az alsófoku ipariskolába mulhatatlanul beírassák, mivel azon idő elteltével a jelen felhívást figyelembe nem vevő s tanoncztartó főnökök és gazdák ellen a városi hatóság — a törvény értelmében — a legszigorubb bírságolást fogja alkalmazni.

Zenta, 1888. szept. hó 23-án.

Szekfü György s. k. városi főjegyző, mint az ipartanodai bizottság elnöke.

Helyi és vidéki hírek.

— Ö felsége vallás- és közoktatásügyi miniszterre Szepes megye főispánját, a főrendiház alelnökét, Csáky Albin gróf főasztalnokot nevezte ki. Ez az első eset hogy miniszternek zászlós úr neveztetett ki.

— Főispáni látogatás. Megyénk érdemes főispánja, nagyságos Sándor Béla ur városunkat f. hó 20—21-ikén hivatalos látogatásával tisztelte meg. Megvizsgálta a központi hivatalokat, áraszkéket, közpénztárt s mindenütt a tapasztaltak felett meglegedését nyilvánítá, csak a kiadói hivatalban talált némi rendetlenséget.

— Ó-Kanizsán Rosa vizsgálóbíró, a Geiger-féle betöréres rablás egyik részeseinek, Faragónak háza telkén 50 darab ötvenest a földben elásva megtalált.

— Adán a fölünk átköltözött Hatvani színtársulat f. hó 20-án tartotta búcsú-előadását. Azonban hogy mannyire jól mehetett Adán is a dolguk bizonyítja, hogy a társulat igazgatója Hatvani Károly már 12 nappal ezelőtt búcsúzott el egész váratlanul a társulattól, vagy helyesebben monda a kapufélfőtől, azóta semmi hírt sem adva magáról. A társulat karnagya is Fodor B. ur megunva az eddigi dicsőséget Pénteken egész csendben a faképnél hagyta őket. A társulatra nézve biz ez szomorúnak elég szomorú.

— Furesa rendelet. A „B. B. C.” a következőket írja: 1624-ben történt hogy egy osztrák főherczeg nagy ebédet adott, mely alkalommal

oly férfi, ki előbb gondolkozik, azután beszél és cselekszik. Így magyarázá meg magának az előbbi napi ablaksétákat. És most a nyilatkozat is megtörtént. Rezső megvallotta szerelmét és az előcsarnokban — oh, ott meg is csókolta. Jaj de édes volt. Még soha sem érintette ajkát idegen férfiu; ez tehát legelső szerelmi csókja volt.

Mámorban érzé magát és elragadtatásában a legfényesebb légvárat építette. Már látta magát jövendőbeli férje karján pompás öltözetekben sétálni; gazdag vagyon fölött rendelkezni, melyből kedves anyját és testvéreit a szükségből ki menthetné.

De mint egy hamis hang a szép remények ezen összhangzatában hatott reá Rezsőnek ama kérése, hogy bátyjának semmit sem szóljon a kedves titokról.

Déltájon esodálkozott, hogy Rezső nem jött el érte. Teljes negyedóráig várt a pályaudvaron, de hasztalanul, és csak nem jött; végre elhatározá magát egyedül hazamenni.

Az orvos már otthon volt s éppen az újonnan vett zongorán kalimpált, midőn Zsuzsanna belépett.

Woldemár felugrott, hogy kedves Zsuzsiját fűdvözölje.

(Folyt. köv.)

„Lehetséges volna-e?!” kiáltott fel. „Ennek az erényes Kirchbergnek szeretője van? sőt éppen e gyönyörű sirén? Nyugtalan léptekkel haladt végig az előcsarnokon s azután kiment a pályaudvarra.

„Talán házasok!” nevetett magában s a bizonyos ablak felé sietett, honnan a csodálatos leány oly szégyenlősen mosolygott s intett feléje, hogy nem tudta, miként vélekedjék. Mert akármint gondolt is a leány viszonyáról az orvoshoz, mégis szíven találta őt a gyönyörű leány tekintete.

IV.

Nagy elhatározás.

Zsuzsanna legboldogabbnak érzé magát az élő lények közt. Csendesesen s magába vonultan állt a táviró-készülék előtt s boldog képzelete a jövő kéjeiben gyönyörködött.

Egyre és ismételten átfutá elméjében azon időt, mely gyermekora óta ez ideig lefolyt.

Mily élénken állott Rezső mint tanuló lelki szemei előtt. Majdnem mindennapos vendégjök volt, s Zsuzsanna idősb lányoktól gyakran hallá hogy Rezső minden különzködési daczára alkalmas volt arra hogy nem egy leány szíve hangosabban dobbantott, nevének hallatára.

És most ismét látta őt. Azóta férfi lett belőle:

a meghívókra szives mihezartás végett a következő érdekes pontok voltak feljegyezve: 1. A vendégek felkértek, hogy tisztán ruhában és cipőben jőzzenek meg. 2. Hogy az asztalnál székeiket ne lóbázzák és lábukat ne nyujtsák ki nagyon messzire. 3. Hogy ne igyanak minden falat után, mert akkor nagyon hamar tele lesznek, a kupát azonban minden étel után egyszer kiürítsék, de bajuszukat és szájukat előbb gondosan megtöröljék. 4. Ne nyuljanak kézzel a tábla, s a lerágott csontokat se a tábla vissza, se az asztal mögé ne dobják. 5. Ne nyalják az ujjukat és orrukat ne fújják az asztalkendőbe. 6. Végre ne igyanak annyit, hogy a székről le hulljanak, s ne tudjanak egyenesen járni. Mindenestre érdekes utasítások melyek élénk világosságban tüntetik fel, mennyire tartották szem előtt akkoriban még a magasabb rangnak is az etiquette szabványait.

— **Vörös kakas.** A tűz, e veszélyes elem, mely hazánk egyes városaiban a legközelebb múltban oly sok pusztítást vitt véghez, végtelen nyomort és inséget hagyva maga után, e hét folyamán községünkben is már kétszer ütötte fel rémes fejét. Ugyanis f. hó 16-án vasárnap d. u. 1 órakor áldozatul ejtje Kohn Vilmos nyugalmazott tanítónak nádfedeles házát, melynek lángjai rémesen nyaldosták a szomszédos ház tüzfalait, s hogy ezek a pusztulástól megmentettek, csakis a helyszínén rögtön megjelent tűzoltók gyors és erélyes működésének köszönhető. — F. hó 20-án, csütörtökön esti 8 órakor szintén tűzjelzés riasztá fel városunknak nyugalomra készülő lakosságát. Kucsár Mihály IV-ik kerületbeli háza gyulladt ki, eddig ismeretlen okból: a veszedelmes elem azonban pár perc alatt martalékká ejtje még Bogárn Rófos Mihály szomszédos házát is a mellette épült utcái melléképületével együtt, s itt is tűzoltóink ügyességének köszönhető, hogy a lángoló épülettől alig egy ölnyire fekvő nádfedeles sarokház megmenthető volt. Megégett ezeken kívül két kazal szalma és egy kisebb udvari épület. — A vész annál is inkább nagyobbak tűnt fel, mivel ott az egész környékben nem lehetett elég vizet kapni, mi az oltást nagyban akadályozta. A megégett házak közül Kucsár Mihályé nem is volt biztosítva.

— **Körrendelet.** A vallás- és közoktatási m. kir. miniszteriumtól. A mindennapi jelentésekből, de általában a köztapasztalásokból tudomásával bírok annak, hogy szerzetes a hazában annak csaknem minden iskolái az év különböző részében hatóságilag bezáratnak s az ifjúság a tanulástól szünetelni kénytelen, mert egyik vagy másik uralkodó s többnyire ragályos betegség üt ki a községben vagy magában az iskolában és a hatóság a betegség terjedését ez uton igyekszik megakadályozni; a baj ellen rendszerint ez intézkedés körül forog a nyavalyák elleni védekezés. Ugyancsak a mindennapi tapasztalás élénken állítja elém az ifjúság egészségtelen állapotát, elcsenevezését és a korai halál által való mód nélküli pusztulását, sőt azt is fájdalommal kell szemlélmem, hogy gyakran a felnőttek nagy része is az uralkodó betegség miatt a halál martalékává lesz. A veszedelmes váltóláz, a roncsoló toroklob, a bőrküttések, a himlő, a hagymáz (typhus) s ezekhez hasonló betegségek azok, melyek hazánk minden vidékén állandó tanyát ütöttek s pusztítanak. Méltó aggodalmat keltő jelenségek ezek s intenek arra, hogy e bajokon teljes erőmmel segíteni igyekezzem. Akkor halandóság az ifjúság, sőt a felnőtt emberek közt a polgárisult országokban nincs sehol mint nálunk. Nem rég annak az ideje, hogy az emberi nemet e tizedelő betegségek, a polgárisult nyugoti nemzetek közt éppen úgy uralkodtak, mint uralkodnak nálunk máig is, de a gondos hazafiak kitartó szívóssággal keresték ott e bajok okát és nem nyugodtak meg mindaddig, míg a veszélyek forrásait meg nem találták s célszerű intézkedések alkalmazásával e bajok fő okait el nem távolították. A bajok fő okait legfőképpen az emberi lakások romlott levegőjében és az itálul használt fertőztetett vízben fedezték föl. A bajok e két kútfejét távolították el s al-

hatatosan gondoskodnak ezek távolításáról s a mióta ezt gondosan cselekszik, a felsorolt pusztító nyavalyák megkevesedtek s lassanként végkép meg is szűntek. A növekedő ifjúság egészségesebbé vált s a különben természetesen halandóság a legalsóbb fokra szállt le és a nyugoti nemzetek feltűnően szaporodnak. Ami más nemzeteknek sikerült, kell hogy sikerüljön nekünk is, ha egészségügyre kellő és kitartó gondot fordítunk. Hogy a népünk közt dúló e nyavalyák forrását nekünk is az emberi lakások romlott levegőjében és a nép által használt megfertőztetett ivóvizhöz lehet feltalálni, meggyőződhetik arról az ép szőlőszervvel bíró minden egyén, ha egy oly iskolaterembe nyit be, melyben egy csomó gyermek csak pár óra hosszat együtt ül. Sőt csodálkozni fog, hogy az ott támadt kiállhatatlan rossz levegőben mindnyájan el nem kábulnak s le nem dobbannak. Az ily ártalmas levegő jelenlétéről még inkább meggyőződhetik mindenki, ha köznépünk rendszerint gyéren is világított és soha vagy ritkán szellőztetett lakába lép, vele együtt ott állandó lakó a miazmatikus romlott levegő. Látni való, hogy az ily levegőjű iskolateremben tartózkodó gyermekek s házakban lakó családtagok életereje lassu elernyedésnek s rendes pusztulásnak van kitéve. Hozzájárul a nyomor főforrásához a támadó s uralkodó betegségek másik fő tényezője, hogy a nép ivóvizét rendszerint oly kútból meríti, melynek közelében, elég gondatlansággal állati szemeteket öntögetnek, sőt ürülékeket is halmoznak fel. Ezek tisztátalanságait az esővíz kimossa és vagy egyenesen a kutakba bevezeti, vagy lassankint a föld likaicsain át beszivárogtatja. Amely nép ilyen romlott levegőben s főtáplálékaként ilyen ivóvízzel él, annak körében állandó tanyát üt a váltóláz, a roncsoló toroklob, a bőrküttések, a himlő, de mindenekfelett a hagymáz (typhus) pedig e betegségek egyike is magában elégséges arra, hogy különösen az újonnan született gyermek, a növekedőben levő, sőt még a felnőtt emberek legalább is elcsenevezzenek és nagy részük végkép elpusztuljon. Ily körülmények közt ne csodálkozzunk azon, hogy népünk mértékfelett pusztul, megmaradt része elcsenevezés s ahelyett hogy a természet törvénye szerint szaporodnánk, fogyunk, pusztulunk, veszünk. Romlásunk e kútfejét be kell dugnunk s e nyavalyák fészkeit el kell távolítanunk, melyeket meg is tehetünk gondos utánlátással, folytonos oktatással, szigorú felügyelettel; mert ezek orvosi szere az iskolák és lakások levegőjének tisztántartása s az ivóviznek minden állati anyagok belekeveredésétől való megőrzése. Ez okoknál fogva meghagyom a közg. tisztviselők, különösen a szolgabírák szigorú parancsolatokkal kötelezzék a községek előjáróit, hogy a köznép lakóházaiban a levegő tisztántartására minden figyelmüket reá fordítsák, tiltassa meg, hogy ivóvizét tartalmazó kutjaik környékére semminemű szemetet, szigorú büntetés terhe alatt, lerakni ne merészeljenek. Ily intézkedés és ezen intézkedés végrehajtására fordított minden gond, ha lassan is, de eljuttatjuk népünket oda, hogy e gondos óvakodással az elcsenevezéstől, sőt a szertelen pusztulástól is megmentjük. Budapest, 1888. Trefort s. k.

— **Adán 500 frttal javadalmazott aljegyzői állás van üresedésben pályázati határidő e hó 24.**

— **A szabadkai negyedmilliomos lopás ügyében nagy feltűnést keltő hír terjedt Szegedről.** Tudvalevőleg feltűnést keltett már az, hogy az elfogottakat nem az illetékes szabadkai, hanem a szegedi törvényszék börtönébe kísérték. Most ennek kiegészítésül Szegedről az a hír érkezik, hogy a szegedi csendőrpáncsnokság az igazságügyminiszterhez intézett beadványában a szabadkai mellőzésével a szegedi vagy a budapesti törvényszék delegálását kéri az ügy tárgyalására.

— **Magyar lövészek dícsősége Bécsben.** E hó 10-én osztották ki Bécsben a tíz napig tartott lövészverseny nagy díjait, melyek közül az első és a második díjat magyarok nyerték el. Az első nagy díjat, mely ő Felsőháznak adományából: több ezer forint értékű ezüstkészletből állt. Ecker István, a bajai takarékpénztár főkönyvelője kapta, a

másik díjjal pedig gróf Kreith Bélát, mint a püsztyverseny nyertesét tüntették ki. A kifizetés annál nagyobb, mivel a lövészversenyen mintegy hatszáz és ötven stájer, tiroli és svájci lövész vett részt, egytől-egyig kipróbált ügyes lövészek. Este táncmulatságot rendeztek a lövészek, a hol a magyar nyertesek tiszteletére csárdást is huzattak.

— **A szabadkai negyedmilliomos lopás ügyében, újabb elfogatások történtek.** Huszta Ferenc és Juhász Zsigmond szabadkai lókupeczek, a kikre a beismerésben lévő foglyok rávallottak, értesülvén a csendőrség által ellenük kiadott elfogatási parancsról, ravasz számítással önként jelentkeztek a szegedi ügyészhez, hova Szalay védőügyvéd kísérte őket. Az ügyész a csendőrséghez utasította őket s ott valamennyit letartóztatták. Ezek az emberek a Geiger-féle lopás előtt szegény hajcsárok voltak s ma mindanyian gazdagok. Husztánál a csendőrség fizennegy fajlovat talált. A vizsgálat adatai kétségtelenné teszik, hogy az egész banda, valamint az elrabolt negyedmillió legnagyobb része kézre fog kerülni. Geigerék a tolvajoknál talált értékpapirokat felismerték. Eddig tizenegy fogoly került kézre, a kiket négy városban szedtek össze. Az igazságügyminiszter eddigelé a csendőrség sürgetésére sem intézkedett a bírói illetékesség iránt. A vizsgálatba bírói beavatkozás máig sem történt. Az elfogottak a következők: Vucsetich Imre szabadkai, (aki már előbb fogva volt egy más ügyben a kikindai törvényszék börtönében), Faragó József martonosi, Maczankó György (utóbb megszökött) szabadkai, Korhecz István petroveszellői csendőrségi, Csonka Balint martonosi felelős őr, Törköly Vera (Vucsetich Imre szeretője), Csonka Balintné, Lövy Jakab martonosi házaló, Madaczkin és Szklenár ó-moraviczai lakosok, Huszta Ferenc és Juhász Zsigmond szabadkai lakosok. A foglyok három bíróság börtönében őriztetnek.

Az értéktőzsdéről.

A „Pénzügyi Utmutató” heti jelentése.

A legutóbbi két hét alatt az értéktőzsde irányzata ellanyhult és az értékpapírok legtöbb faja olesőbbodott. A hó elején még elég kedvező áramlat uralkodott, főleg a bankrészevények iránt, de a legutóbbi napokban a mutatkozó pénzüke nagyobb eladásokat idézett elő az értékpapírpiacon, minek folytán az árfolyamok lényegesen estek. Mint rendszeren ilyen alkalmakkor, első sorban a járadékpapírok szenvedtek, de a bankrészevényeket sem kimélte az áresökkenés. Csupán a valamennyire képeznek kivételt, amelyek a legutóbbi hetekben újabb tetemes árválulást mutathatnak fel. A valuta ismét jelentékenyen olesőbbodott, ami elősegítette az aranyjáradék árának esökkenését. A sorsjegypiacon lényeges változás nem állott be. A fontosabb értékpapírok árválulását a következő összeállításban mutatjuk be:

	Á r f o l y a m		
	aug. 31.	szep. 15.	változás
4% aranyjáradék . . .	102.20	100.40	— 1.80
5% papírjáradék . . .	91.75	90.55	— 1.20
magy. hitelbank . . .	307.25	304.50	— 2.75
osztr. hitelintézet . . .	315.20	312.20	— 3.—
magy. jelzálogbank . . .	147.75	140.—	— 7.75
„ leszáml. bank . . .	96.75	96.75	— —
első magy. biztosító . . .	3050.—	3025.—	— 25.—
első budapesti malom . . .	1000.—	1080.—	+ 80.—
Hengermalom	565.—	580.—	+ 15.—
kassa-oderbergi vasút . . .	142.—	142.50	+ 0.50
magy. nyugoti vasút . . .	171.—	172.—	+ 1.—
pesti hazai takarékpénzt. . .	7725.—	7725.—	— —
Ganz-gyár	910.—	885.—	— 25.—
magy. díjsorsjegy	129.—	130.—	+ 1.—
cs. kir. arany	5.78	5.75	— 0.03
Napoleon'or	9.75	9.64	— 0.11
német márka	60.10	59.60	— 0.50

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Schvarcz Sándor.

